

POSTANOWIENIE

Dnia 25 września 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Grzegorzcyk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Władysław Pawlak

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z wniosku (...) Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w K.
przy uczestnictwie T. (...) S.A. z siedzibą w C. i Skarbu Państwa-Prezydenta Miasta
K.

o zasiedzenie służebności gruntowej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 25 września 2020 r.,
skargi kasacyjnej uczestnika T. (...) S.A. z siedzibą w C.
od postanowienia Sądu Okręgowego w K.
z dnia 6 lipca 2018 r., sygn. akt IV Ca (...),

1. oddała skargę kasacyjną;

**2. zasądza od uczestnika T. (...) S.A. na rzecz wnioskodawcy
kwotę 240 (dwieście czterdzieści 00/100) złotych tytułem kosztów
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni (...) Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w K. wniosła, po
sprecyzowaniu wniosku, o stwierdzenie nabycia przez zasiedzenie służebności
przesyłu na działkach ewidencyjnych o numerach 7/1 i 7/2, obręb K. - Z.,
położonych w C.

Sąd pierwszej instancji - Sąd Rejonowy w K. ustalił, że na nieruchomości, której dotyczy wnioski, w pierwszej połowie lat 70. XX w. został posadowiony rurociąg DN 1200 mm z armaturą wodociągową. Rurociąg został oddany do użytkowania w 1975 r. i od tamtej chwili był i nadal jest stale wykorzystywany przez poprzedników prawnych wnioskodawczyni oraz wnioskodawczynię. Eksploatacja wodociągu ma charakter nieprzerwany. Wnioskodawczyni korzystała i korzysta z urządzeń przesyłowych w sposób widoczny i trwały. Jej pracownicy, a także pracownicy jej poprzedników prawnych, wchodzili na teren nieruchomości w celu sprawdzania stanu technicznego armatury, konserwacji i usuwania awarii. Poza tym przeprowadzana jest bieżąca konserwacja i eksploatacja urządzeń. Właściciel nieruchomości nigdy nie sprzeciwiał się czynnościom pracowników wnioskodawczyni. Urządzenia posadowione na nieruchomości są częściowo widoczne z zewnątrz.

Pismem z dnia 10 marca 2016 r. uczestniczka postępowania T. (...) S.A. podjęła próbę uregulowania bezumownego korzystania przez wnioskodawczynię z działek 7/1 i 7/2, działanie to okazało się jednak bezskuteczne.

Odwołując się do art. 305¹ - 305⁴ k.c. Sąd Rejonowy uznał, że (...) Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w K., jako pierwszy posiadacz, jak również jego następcy prawni, korzystali z nieruchomości w zakresie odpowiadającym służebności gruntowej o treści służebności przesyłu. Uczestniczka nie obaliła domniemania ciągłości posiadania i jego zgodności z prawem. Posiadanie służebności przez poprzedników prawnych wnioskodawczyni było spokojne i niezakłócone.

Sąd przyjął, że przedmiotowe urządzenia przydzielono pierwotnie przedsiębiorstwu państwowemu. Na skutek przekształceń własnościowych i zniesienia zasady jednolitej własności państwowej prawo własności tych urządzeń, jak i prawo do korzystania z nich, przeszło na wnioskodawczynię aktem komercjalizacji z dnia 19 października 2005 r. W dacie wybudowania wodociągu zarówno nieruchomość, jak i wodociąg, stanowiły własność Skarbu Państwa, zatem Skarb Państwa godził się z faktem, że nieruchomość będzie obciążona urządzeniami przesyłowymi. W konsekwencji, zarówno Skarb Państwa, jak

i uczestniczka T. (...) S.A. - jako użytkownik wieczysty nieruchomości - musiały mieć wiedzę o posadowieniu na niej wodociągu.

W ocenie Sądu Rejonowego, objęcie w posiadanie służebności i urządzeń przesyłowych przez wnioskodawczynię (jej poprzednika prawnego) nastąpiło w dobrej wierze. Urządzenia przesyłowe były budowane w czasie, gdy nieruchomość stanowiła własność Skarbu Państwa, toteż trudno przyjąć, by Skarb Państwa sprzeciwiał się ich posadowieniu. Ponadto uczestnicy postępowania - Skarb Państwa i T. (...) S.A. - nie domagali się usunięcia tych urządzeń. Wnioskodawczyni pozostawała zatem w usprawiedliwionym przekonaniu, że ma prawo do korzystania z nieruchomości Skarbu Państwa oddanej w użytkowanie wieczyste uczestniczce T. (...) S.A., w zakresie dotyczącym posadowionych na niej urządzeń przesyłowych. Tym samym, zdaniem Sądu Rejonowego, do stwierdzenia zasiedzenia na rzecz wnioskodawczyni wystarczył upływ 20 lat samoistnego posiadania.

Wychodząc z tych założeń, Sąd Rejonowy stwierdził, że do nabycia przez zasiedzenie służebności przesyłu obciążającej prawo własności nieruchomości doszło z dniem 1 lutego 2009 r., uwzględniając w związku z tym żądanie wnioskodawczyni.

Na skutek apelacji uczestniczki, postanowieniem z dnia 6 lipca 2018 r. Sąd Okręgowy w K. zmienił postanowienie Sądu Rejonowego w ten sposób, że wskazaną w nim datę zasiedzenia zastąpił datą 7 stycznia 2011 r., oddalając apelację w pozostałym zakresie.

Sąd Okręgowy podzielił ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego, uznając je za własne.

Odnosząc się do rozpoczęcia biegu zasiedzenia, Sąd Okręgowy przyznał rację apelującej, że data ta nie mogła być ustalona na dzień 1 lutego 1989 r. Przedsiębiorstwa państwowe mogły wprawdzie wtedy nabywać już na swoją rzecz prawa rzeczowe, w tym ustanowić i zasiadywać służebności, nie oznaczało to jednak, że zostały uwłaszczone mieniem i prawami, które były w ich zarządzie, względnie w ich dzierżeniu. Taki stan rzeczy utrzymywał się do chwili uwłaszczenia przedsiębiorstwa prawem własności urządzeń przesyłowych, co nastąpiło na podstawie art. 1 pkt 9 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o zmianie ustawy

o przedsiębiorstwach państwowych (Dz. U. z 1991 r., nr 2, poz. 6.) z dniem 7 stycznia 1991 r. Dopiero z tym dniem można zasadnie twierdzić, że wobec nabycia prawa własności urządzeń przesyłowych przez przedsiębiorstwo i przy zastrzeżeniu, że z dniem 1 października 1990 r. doszło do uchylenia zakazu zasiadywania nieruchomości skarbowych i praw na nieruchomościach skarbowych, rozpoczął bieg termin zasiedzenia służebności przesyłu.

W kwestii dobrej wiary wnioskodawczyni, Sąd Okręgowy podzielił stanowisko Sądu Rejonowego. Zauważył, że Skarb Państwa, jako podmiot, któremu służyło prawo własności tak do obciążonego gruntu, jak i urządzeń przesyłowych, wzniosł urządzenia dla zapewnienia funkcjonowania przedsiębiorstwa państwowego, którego był organem założycielskim i któremu oddał w zarząd składniki mienia, konieczne do realizacji ustawowych zadań, w tym sieć wodociągową. Następnie doszło do uwłaszczenia wnioskodawczyni składnikami mienia pozostającego w jej zarządzie bądź użytkowaniu. Przez czas wymagany do stwierdzenia zasiedzenia Skarb Państwa nie kwestionował prawa wnioskodawczyni i jej poprzedników prawnych do korzystania z jego nieruchomości w zakresie treści służebności przesyłu, a wcześniej służebności gruntowej o treści służebności przesyłu.

Domniemania dobrej wiary wnioskodawczyni (art. 7 k.c.) nie przełamywała świadomość zmian ustawowych w zakresie możliwości uwłaszczenia na nieruchomości gruntowej uczestniczki postępowania T. (...) S.A. przez ustanowienie na jej rzecz prawa użytkowania wieczystego. Uwłaszczenie to następowało *ex lege* po spełnieniu przesłanek określonych w ustawie, o istnieniu których wnioskodawczyni nie mogła mieć wiedzy. Poza tym, deklaratoryjne stwierdzenie nabycia prawa użytkowania wieczystego następowało po kilku lub kilkunastu latach, a zatem w chwili rozpoczęcia biegu zasiedzenia służebności wnioskodawczyni nie mogła mieć świadomości, czy konkretna nieruchomość jest objęta uwłaszczeniem ani antycypować tego zdarzenia.

Postanowienie Sądu Okręgowego zaskarżyła w całości skargą kasacyjną uczestniczka T. (...) S.A., zarzucając naruszenie art. 172 § 1 w związku z art. 292 k.c., art. 7 k.c. w związku z art. 234 k.p.c. oraz art. 231 k.p.c. Na tej podstawie wniosła o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości i przekazanie sprawy do

ponownego rozpoznania temu Sądowi w innym składzie, ewentualnie o wydanie orzeczenia merytorycznego oddalającego wnioszek.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 292 w związku z art. 305⁴ k.c. służebność przesyłu może być nabyta w drodze zasiedzenia, do którego mają odpowiednie zastosowanie przepisy o nabyciu przez zasiedzenie własności nieruchomości. Do czasu posiadania służebności przesyłu, biegnącego od dnia 3 sierpnia 2008 r., może zostać doliczony czas posiadania służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu, rozpoczęty przed tą datą, w okresie poprzedzającym wejście w życie ustawy z dnia 30 maja 2008 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 116, poz. 731) (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2013 r., III CZP 18/13, OSNC 2013, nr 12, poz. 139). Jeżeli wymagany termin zasiedzenia upływa po dniu 2 sierpnia 2008 r., przedmiotem zasiedzenia jest służebność przesyłu (art. 305¹ i n. k.c.), jeśli zaś przed tą datą – dopuszczalne jest stwierdzenie zasiedzenia służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 września 2018 r., II CSK 876/16, niepubl. i powołane tam wcześniejsze orzecznictwo).

W skardze kasacyjnej stanowisko to nie było kwestionowane; sformułowane w niej zarzuty sprowadzały się natomiast do oceny dobrej wiary poprzednika prawnego wnioskodawczyni, który objął w posiadanie służebność odpowiadającą treści służebności przesyłu, a w konsekwencji upływu terminu zasiedzenia. W ocenie skarżącej Sąd Okręgowy błędnie przyjął, że objęcie w posiadanie służebności nastąpiło w dobrej wierze, skoro z uwagi na brak stosownej decyzji lub czynności prawnej ustanawiającej tego rodzaju prawo i zmiany własnościowe wynikające z działań ustawodawcy, nie można twierdzić, że poprzednik prawny wnioskodawczyni był w uzasadnionym błędnym przekonaniu co do przysługującej mu służebności.

Zgodnie z tzw. tradycyjną koncepcją dobrej wiary, odniesioną do posiadania służebności, objęcie posiadania służebności następuje w dobrej wierze, jeżeli posiadacz włada cudzą nieruchomością w błędnym, ale usprawiedliwionym przekonaniu, że przysługuje mu tytuł prawny do korzystania z niej w zakresie treści służebności (por. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 r., III CZP

76/15, OSNC 2016, nr 12, poz. 139 i z dnia 8 grudnia 2016 r., III CZP 86/16, OSNC 2017, nr 9, poz. 98). Rozważając, czy poprzednikowi prawnemu wnioskodawczyni - przedsiębiorstwu państwowemu, które uzyskało na skutek ustawowych przekształceń własnościowych własność urządzeń przesyłowych posadowionych na gruncie Skarbu Państwa, można przypisać tego rodzaju przekonanie, należało zważyć, że proces uwłaszczenia przedsiębiorstw państwowych po uchyleniu art. 128 k.c. miał złożony charakter. Za utrwalone można obecnie uznać stanowisko, że uwłaszczenie to przebiegało w dwóch etapach.

W pierwszym z nich, ustawą z dnia 29 września 1990 r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz. U. nr 79, poz. 464 ze zm., dalej - „u.z.u.g.g.”) prawo zarządu przysługujące przedsiębiorstwom państwowym w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub gminy zostało - z dniem 5 grudnia 1990 r. - przekształcone w prawo użytkowania wieczystego, a w odniesieniu do znajdujących się na tych gruntach budynków, innych urządzeń i lokali - w prawo własności (art. 2 ust. 1 i 2 u.z.u.g.g.). Przekształcenie to nie objęło jednak urządzeń przesyłowych, które są zbiorem rzeczy ruchomych i nie mogą być traktowane jako urządzenia znajdujące się na gruntach. Nabycie własności tych urządzeń przez przedsiębiorstwo państwowe nastąpiło dopiero w drugim etapie procesu uwłaszczenia, na podstawie art. 1 pkt 9 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o zmianie ustawy o przedsiębiorstwach państwowych (Dz. U. z 1991 r., nr 2, poz. 6). Nabycie to nastąpiło z dniem 7 stycznia 1991 r. i - odmiennie niż w przypadku nabycia własności i prawa użytkowania wieczystego na podstawie art. 2 ust. 1 i 2 u.z.u.g.g. - nie miało potwierdzenia w wydaniu decyzji administracyjnej (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2016 r., IV CSK 510/15, niepubl. i z dnia 10 listopada 2017 r., V CSK 33/17, niepubl. oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2017 r., II CSK 157/16, niepubl.). Na tej podstawie na przedsiębiorstwa państwowe przeszły wszystkie te składniki mienia państwowego, pozostające w zarządzie przedsiębiorstwa, które nie zostały objęte art. 2 ust. 1 i 2 u.z.u.g.g.

Na skutek powołanych zmian własnościowych przedsiębiorstwa państwowe uzyskiwały majątek pozwalający docelowo na samodzielne prowadzenie

działalności gospodarczej na bazie pozyskanej od Skarbu Państwa infrastruktury. Transformacja ta nie uwzględniała jednak w pełni specyfiki przedsiębiorstw przesyłowych, które w drugim etapie uwłaszczenia uzyskały własność urządzeń przesyłowych, nie nabywszy praw do korzystania z gruntów Skarbu Państwa, na których urządzenia te zostały umiejscowione. Uprzednio tytuł taki był zbyteczny, skoro Skarb Państwa lokował urządzenia na własnym gruncie; sytuacja uległa jednak zmianie z chwilą rozerwania uprawnień własnościowych do urządzeń przesyłowych, nabytych przez przedsiębiorstwo państwowe, oraz do nieruchomości gruntowych, które pozostawały własnością Skarbu Państwa.

Dążąc do uniknięcia tej luki i uwzględniając ogólny cel uwłaszczenia, jakim było przyznanie przedsiębiorstwom państwowym pełnej samodzielności majątkowej i umożliwienie im prowadzenia działalności gospodarczej w oderwaniu od Skarbu Państwa, w orzecznictwie przyjęto, że skutkiem uwłaszczenia przedsiębiorstw przesyłowych było nie tylko nabycie własności urządzeń przesyłowych w związku z przekształceniem dotychczasowego prawa zarządu tymi urządzeniami, lecz także uzyskanie przez te przedsiębiorstwa *ex lege* prawa podmiotowego uprawniającego je do (dalszego) korzystania z nieruchomości będących własnością Skarbu Państwa, na których posadowione były urządzenia przesyłowe, w zakresie niezbędnym do eksploatacji tych urządzeń (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2016 r., IV CSK 509/15 i IV CSK 510/15, niepubl. oraz z dnia 17 czerwca 2016 r., IV CSK 531/15, niepubl.; zob. również postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2008 r., II CSK 314/08, niepubl. i wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2015 r., IV CSK 514/14, niepubl.).

Stanowisko to zostało wprawdzie zanegowane w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2018 r., III CZP 50/17, OSNC 2019, nr 1, poz. 1, przywołane na jego rzecz racje uzasadniają jednak co najmniej przyjęcie, że przedsiębiorstwo państwowe, które w procesie uwłaszczenia nabyło urządzenia przesyłowe od Skarbu Państwa, mogło pozostawać w usprawiedliwionym, choć błędnym, przekonaniu, że dysponuje ono uprawnieniem do dalszego korzystania z nieruchomości gruntowych Skarbu Państwa, na których urządzenia te były posadowione.

Podkreślenia wymaga, że urządzenia te powstawały na gruntach Skarbu Państwa i były eksploatowane przez przedsiębiorstwo państwowe przez szereg lat za zgodą Skarbu Państwa i bez jego sprzeciwu. Fakt ten, wbrew wywodom skargi kasacyjnej, nie jest obojętny z punktu widzenia dobrej wiary posiadacza służebności, ponieważ współkształtuje okoliczności, w których doszło do objęcia służebności w posiadanie. Również późniejsza eksploatacja tych urządzeń, już po rozerwaniu uprawnień własnościowych do infrastruktury i gruntu, nie napotykała sprzeciwu ze strony właściciela gruntu, o czym świadczy materiał sprawy, w której wniesiono skargę kasacyjną. W świetle celów, które stały u podstaw przekształceń własnościowych dotyczących sytuacji majątkowej przedsiębiorstw państwowych, jako irracjonalne trzeba przy tym oceniać rozwiązanie, które nakładało na przedsiębiorstwa z branży przesyłowej ciężar ubiegania się o niezwłoczne zawarcie ze Skarbem Państwa niezliczonych umów uprawniających do częściowego korzystania z nieruchomości będących jego własnością, z których uprzednio przedsiębiorstwa te korzystały w pełni legalnie i korzystanie z których było nieodzowne do prowadzenia przez nie działalności gospodarczej zgodnie z celami dokonanego uwłaszczenia i z wykorzystaniem uzyskanych na własność urządzeń.

Nie bez znaczenia dla przyjęcia, że przedsiębiorstwa te mogły pozostawać w usprawiedliwionym przekonaniu, że uwłaszczenie nie niweczy ich dotychczasowego uprawnienia do korzystania z gruntów Skarbu Państwa były również nieprzejrzyste regulacje prawne, z których wywiedziono w judykaturze podstawę prawną drugiego etapu uwłaszczenia, polegające z jednej strony na skreśleniu dotychczasowego art. 42 ust. 2 ustawy z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych (jedn. tekst: Dz. U. z 2017 r., poz. 2152 ze zm.), z drugiej zaś na przyjęciu obecnego brzmienia art. 46 ust. 2 tej ustawy (por. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego - zasada prawna - z dnia 18 czerwca 1991 r., III CZP 38/91, OSNC 1991, nr 10-12, poz. 118). Zbyt daleko zmierza w tym kontekście wniosek skarżącej, że przedsiębiorstwo państwowe musiało zdawać sobie sprawę z tego, że wyposażenie go w urządzenia przesyłowe nastąpiło z pominięciem tytułu do korzystania z nieruchomości skarbowych, na których urządzenia te zostały umiejscowione i z których dotychczas bez przeszkód korzystało.

Przywołane argumenty, eksponujące specyfikę sytuacji, w której uwłaszczane przedsiębiorstwa państwowe obejmowały posiadanie gruntów Skarbu Państwa w zakresie niezbędnym do korzystania z posadowionych na nich urządzeń przesyłowych, które stały się ich własnością, legły u podstaw uchwały Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2019 r., III CZP 81/18, OSNC 2020, nr 1, poz. 4. W tezie tej uchwały stwierdzono, że przedsiębiorstwo państwowe, które nabyło z mocy prawa na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o zmianie ustawy o przedsiębiorstwach państwowych własność urządzeń przesyłowych, posadowionych na nieruchomości Skarbu Państwa, może być uznane za posiadacza w dobrej wierze służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu. Stanowisko to należy traktować jako rekapitulację dotychczasowego szerokiego orzecznictwa Sądu Najwyższego, w którym - akcentując omówione wcześniej racje, przytoczone również w motywach uchwały - uznawano, że przedsiębiorstwo państwowe, które w rozważanych warunkach uzyskało własność urządzeń przesyłowych posadowionych na gruntach Skarbu Państwa i korzystało z tych gruntów zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń, jest posiadaczem służebności w dobrej wierze (por. - niezależnie od orzeczeń powołanych w uzasadnieniu uchwały - np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 lipca 2018 r., IV CSK 136/17, z dnia 12 września 2018 r., II CSK 876/16, niepubl., z dnia 13 października 2018 r., II CSK 264/18, niepubl.). Pogląd ten został zaaprobowany także w późniejszej judykaturze (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 marca 2019 r., IV CSK 390/18, niepubl., z dnia 18 czerwca 2019 r., II CSK 671/18, niepubl., z dnia 19 czerwca 2019 r., IV CSK 576/18, niepubl., i z dnia 18 grudnia 2019 r., II CSK 591/18, niepubl.) i podziela go również Sąd Najwyższy w orzekającym składzie.

Zarzuty naruszenia art. 172 w związku z art. 292 k.c. i art. 7 k.c. w związku z art. 234 k.p.c. należało tym samym uznać za nieuzasadnione.

Na konkluzję tę nie rzutowała okoliczność, że skarżąca na skutek tych samych przekształceń własnościowych uzyskała prawo użytkowania wieczystego na gruncie Skarbu Państwa, na którym były posadowione urządzenia przesyłowe należące do wnioskodawczynie (jej poprzednika prawnego).

W orzecznictwie uznano, że w sytuacji, w której urządzenia przesyłowe zostały umiejscowione na gruncie przed powstaniem prawa użytkowania wieczystego, użytkownik wieczysty nabywa swoje prawo z obciążeniem wynikającym z uprzedniego posadowienia na nieruchomości urządzeń przesyłowych, a uregulowanie stanu prawnego wynikającego z tego stanu rzeczy następuje w relacji między właścicielem gruntu a przedsiębiorstwem korzystającym z gruntu w zakresie służebności (por. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2017 r., III CZP 101/16, OSNC 2017, nr 11, poz. 123 i postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 października 2018 r., III CZP 24/18, niepubl.). Poza tym, Sąd Okręgowy trafnie zwrócił uwagę, że uwłaszczenie przez nabycie prawa użytkowania wieczystego następowało z mocy prawa, a deklaratoryjne potwierdzenie tego stanu rzeczy następowało z reguły po upływie dłuższego czasu. W sprawie nie ustalono zarazem, by ustanowienie użytkowania wieczystego na gruncie skarbowym, w którym posadowiony jest wodociąg, którego dotyczył wniosek, było objęte świadomością poprzednika prawnego wnioskodawcy przy obejmowaniu w posiadanie służebności. W zakresie zaś, w jakim w skardze wskazywano na naruszenie art. 231 k.p.c. przez zaniechanie dokonania pożądaných przez skarżącą ustaleń faktycznych, zarzuty te należało uznać za niedopuszczalne (art. 398³ § 3 k.p.c.; co do objęcia zakazem wynikającym z tego przepisu zarzutu naruszenia art. 231 k.p.c. por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2019 r., I CSK 169/18, niepubl. i powołane tam dalsze orzecznictwo).

Dostrzec trzeba wreszcie, że nawet ewentualna świadomość powstania na gruncie, na którym były posadowione urządzenia przesyłowe, z mocy prawa, użytkowania wieczystego na rzecz innego podmiotu, również uczestniczącego w procesie uwłaszczenia, nie zmieniała tego, iż przedsiębiorstwo przesyłowe, uzyskawszy od Skarbu Państwa własność urządzeń przesyłowych z dniem 7 stycznia 1991 r., mogło pozostawać w usprawiedliwionym przekonaniu, że Skarb Państwa, jako właściciel gruntu i uprzedni właściciel urządzeń, zapewnił mu tytuł do korzystania z gruntu będącego jego własnością w zakresie zgodnym z przeznaczeniem tych urządzeń, bez względu na obciążenie gruntu prawem użytkowania wieczystego na rzecz innego podmiotu. To bowiem, że Skarb Państwa

zdecydował się uprzednio, z dniem 5 grudnia 1990 r., uwłaszczyć tym gruntem inne przedsiębiorstwo państwowe przez ustanowienie na jego rzecz *ex lege* użytkowania wieczystego, nie podważało racjonalności oczekiwania ze strony przedsiębiorstwa przesyłowego, że przyznaniu własności urządzeń przesyłowych celem ich dalszej samodzielnej eksploatacji przez to przedsiębiorstwo towarzyszy wyposażenie tego przedsiębiorstwa w tytuł prawny do korzystania z nieruchomości Skarbu Państwa, na której urządzenia te są położone, w zakresie, w jakim jest to konieczne do ich eksploatacji zgodnie z ich funkcją.

Z tych względów, na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 13 § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

jw